

LBRIS

We know
books

MIHAIL SEBASTIAN

Femei

București,
2026

A editura
ANTET
REVOLUTION

RENÉE, MARTHE, ODETTE

I

Nu este încă opt. Ștefan Valeriu o știe după bătaia soarelui care n-a ajuns decât până la marginea de jos a șezlongului. O simte cum urcă pe bara de lemn, cum îi învelește degetele, mâna, brațul gol, caldă ca un șal... Va mai trece un timp oarecare — cinci minute, un ceas, o eternitate — și în jurul pleoapelor închise, va fi o pâlpâire albastră, cu vagi dungi de argint. Va fi opt atunci și își va spune fără convingere că trebuie să se ridice. Ca ieri, ca alaltăieri. Dar va rămâne mai departe surâzând la gândul acestui cadran solar, pe care l-a construit din prima zi cu un șezlong și un colț de terasă.

Își simte părul fierbinte în soare, aspru ca firul de cânepă și se gândește că la urma urmelor, nu e mare pagubă că a uitat la Paris, în odaia din Rue Lhomond, sticla cu petrol Hahn, singura lui cochetărie, supremă însă. Îi place să-și treacă degetele prin părul ăsta încâlcit, din care dimineața pieptenele n-a izbutit să scoată decât vreo trei vârtejuri, părul ăsta pe care acum între degete îl simte cât este de blond după asprime.

Trebuie să fie foarte târziu. S-au auzit adineauri voci pe alee. Dinspre lac a strigat cineva, o voce de femeie, poate englezoaica de ieri, care îl privea înotând voiniceasca și se mira de lupta asta cu apa, ea care nu cunoștea decât brasa.

Ștefan își leagănă piciorul peste bara scaunului și caută prin iarbă, fără ciorapi cum este, urme de umezeală. Știe el spre stânga, nu departe, spre stufig, un loc în care roua rămâne târziu până la prânz.

Așa. Trupul care arde somnoros în soare și senzația asta de frig

vegetal.

Luni seara, când coborâse în sufrageria pensiunii, după ce — abia sosit de la gară, după un drum lung — își schimbase în grabă cămașa, sârboica vorbăreață de la masa din fund, vorbise tare, pentru toată lumea:

— *Tiens, un nouveau jeune-homme.*

Ștefan îi fusese de două ori recunoscător. Pentru „nouveau” și pentru „jeune-homme”

Fusese bătrân o săptămână înainte, ieșind de la ultimul examen de internat. Bătrân, nu îmbătrânit. Oboseala nopților nedormite, diminețile de spital, după amiezile lungi la bibliotecă, cele două ceasuri de examen, într-o sală obscură în fața unui profesor surd, hainele groase de iarnă, gulerul care i se părea murdar...

Pe urmă, numele lacului ăstuia alpin, pe care l-a găsit întâmplător, într-o librărie, pe o hartă, biletul de tren cumpărat la întâiul birou de voiaj, cursa prin marile magazine, un pulover alb, un pantalon gri de flanelă, o cămașă de vară, plecarea ca o evadare.

Un nouveau jeune homme.

*

Nu cunoaște pe nimeni. De câteva ori i s-a aruncat în treacăt un cuvânt, dar el a răspuns evaziv. Ștefan se teme de accentul lui nesigur și i-ar fi neplăcut să se trădeze din prima zi străin. După prânz, trece grăbit printre mese, absent, aproape încruntat. Ceilalți l-ar putea crede ursuz. El este numai leneș.

Sus, în dosul terasei, începe pădurea. E acolo un petec de pământ cu iarbă înaltă, deasă și elastică. O strivește toată după amiaza sub greutatea trupului lui adormit și a doua zi, o regăsește întreagă fir cu fir. E doborât la pământ, cu brațele aruncate de o parte și de alta, cu picioarele întinse, cu capul cufundat între ierburi, învins de o putere cu care i-ar plăcea să se lupte.

A sărit o yeveriță dintr-un alun într-altul. Cum s-o fi spunând

verea pe franțuzește?

E o imensă tăcere... Nu. Nu e o imensă tăcere. Vorba asta e de undeva din cărți. E o imensă învâlmășeală, un imens vacarm zoologic, greieri care țărăie, lăcuste care se agită, cărăbuși care se izbesc în aer, lovindu-și elitrele sonor și căzând pe urmă cu un sunet dens, de plumb. În toate astea, răsuflarea lui, a lui Ștefan Valeriu, e un amănunt, un semn derizoriu de viață, derizoriu și capital ca al verii care a sărit, ca al lăcustei care s-a oprit pe vârful ghetei lui, crezând că e o piatră. E bine să te știi aici, un animal, o vietate, un dobitoc neimportant, care doarme și răsuflă sub un soare al tuturor, pe un petic de doi metri pătrați.

Dacă i-ar veni pofta să cugete, ce ar cugeta un greier despre eternitate? Și dacă, din întâmplare eternitatea ar avea gustul după-amiezei ăsteia...

Se văd jos, pe terasa pensiunii, scaune, șaluri, rochii albe. Și mai departe, lacul albastru, transparent, idilic. Carte poștală.

II

Seara e rece, albastră, plină de sunete stinse ce vin dinspre oraș, peste lac, dincolo de unde se văd lumini electrice depărtate. E joi și în parcul municipal este concert militar.

Aproape toată pensiunea a plecat cu vaporețul de la 8,27 să asiste. Ștefan Valeriu a rămas. Pe toată valea, deschisă larg în fața terasei, e un albastru profund de lemn de vișin.

— Domnule, cunoașteți jocul de șah?

— Da.

De ce a răspuns „da”? Ar fi fost atât de simplu să spună „nu” și acum ar fi fost afară, liber să-și continue plimbarea pe terasă. Un „da” grăbit și iată-i în hol, în fața tablei de șah, condamnat să fie atent.

Partenerul este un bărbat înalt, osos, negru, între două vârste și urât. Joacă rar, calculat.

— Dumneavoastră nu v-ați dus la concert?

— Nu.

— Nici eu. Nevastă-mea ținea morțiș să se ducă și am lăsat-o. Eu însă...

Ștefan a pierdut o tură, dar a construit în colțul stâng al tablei un atac la rege foarte strâns.

— Sunteți din Midi?

— Nu. Sunt român.

— Imposibil! Vorbiți ca un francez. Sau poate unde nu sunt eu obișnuit cu accentul de aici. Pentru că nici eu nu sunt din Franța. Sunt tunisian.

— Tunisian?

— Da. Adică francez din Tunisia. Am acolo plantații. Numele meu e Marcel Rey.

Atacul lui Ștefan a eșuat și cum între timp își lăsase devastat tot câmpul, cedează partida. De altminteri se întorc din oraș cei plecați la concert. S-a auzit șuieratul vaporelului la ponton.

Au ieșit din curte să-i aștepte. Voci multe, vioaie, exclamații, străngeri de mână, saluturi zgomotoase.

— Vai, Marcel, dacă ai știi ce frumos a fost.

— Renée, uite un domn, care poate fi un prieten. Soția mea.

E o femeie înaltă, subțire. Nu i se văd în obscuritate decât ochii. Ștefan îi sărută mâna. O mână mică și rece, care nu spune nimic.

*

Au fost într-o excursie mică la Lovagy, să viziteze un castel, toți trei. Marcel Rey, nevastă-sa și Ștefan. Mai este Nicolle, fetița soților Rey. Au umblat mult, au râs, s-au fotografiat. Domnul Rey are un aparat mic de cinematograf, cu care filmează uneori scene, pe care le trimite în urmă la Paris, pentru dezvoltat.

— Renée, treci acolo cu domnul Valeriu. Mai departe, în lumină. Așa, râdeți, vorbiți, să fie mișcare.

— Dacă e să facem o scenă de cinematograf, șoptește Valeriu, eu aș prefera, Doamnă, una de iubire.

A spus vorba în treacăt, neglijent, ca să o poată schimba ușor într-o glumă, dacă va fi nevoie.

Renée surâde întâmplător și nu răspunde nimic. Ștefan se joacă cu părul buclat al lui Nicolle. Domnul Rey filmează.

*

Le cunoaște toată istoria. S-au născut amândoi în Tunisia din familii de vechi coloniști, într-un orașel mic. El mai venise o dată în Franța, în 1917, ca să primească un glonte la umăr, două ceasuri după ce intrase în tranșee și să fie retrimis acasă o săptămână de la plecare. Ea nu trecuse până acum dincolo de Tunis. S-au căsătorit în 1920, au avut un copil — Nicolle — în 1921, au cumpărat o vie, în 1922, o plantație un an mai târziu și pe urmă câte două în fiecare an. Djedaïda, orașelul lor, este la 50 de kilometri de Tunis. Târg mic de europeni, înconjurat de obscure triburi indigene care se strâng în jurul mahalalelor, când e secetă mare și se plimbă pe ulițe cu uitături rele. Atunci, soții Rey dorm cu pușca la căpătâi. Sâmbătă seara, când se face plata lucrătorilor din plantații, Renée păzește telefonul, ca să poată cere la timp ajutoare de la Tunis.

Povestește toate astea domol, fără curiozitate, puțin obosită și Ștefan Valeriu trebuie să pună trei întrebări pentru un răspuns.

— Vrei să-mi dai șalul de colo? Mi-e frig.

El i-l aruncă peste șezlong și, voind să i-l potrivească, mâna lui întârzie întâmplător pe genunchiul ei. Renée tresare speriată și strigă fără sens: „Nicolle, Nicolle!”

Seara, Ștefan răspunde unei scrisori, primite de la Paris:

„Nicio cunoștință. Doar o familie de tunisieni, el bun șahist, ea

nevastă virtuoasă. Nu cred să fie de lucru în menajul ăsta”.

A desprins o luntre de la pontonul pensiunii, a vâslit spre larg, de unde defileul munților se vede simetric, a aruncat ancora și s-a întins pe fundul bărcii, cu lopețile lăsate în voia lor, după valuri.

Îi este lene, o lene simplă, fără regrete, liniștită ca o vastă absență. Închide ochii. Soarele îl cuprinde întreg.

Adineauri, în hol, a revăzut perechea tânără care a sosit de curând în pensiune și a ocupat odăița izolată din curte, departe de toată lumea. Voiaj de nuntă probabil. Ea e admirabilă. Coborâse timid, cu o urmă de neglijență în ținută și Ștefan a bănuț, după ochii ei, ce noapte arzătoare trebuie să fi petrecut. S-ar fi spus că duce după ea, în toată casa, o aromă de alcov, cu perne calde, senzuale, cu un trup de amantă adormită, cu o lumină difuză de dimineață ce te surprinde iubind.

— Insuportabil! E contagios! Trebuie reclamat!

Ștefan vorbește tare, singur. Îi răspunde un ochi de apă ce se lovește de barcă, strigătul depărtat al unei înotătoare, ceasul de la Saint Francois de Salles care sună 10, în oraș.

III

Este pe terasă, într-un colț retras, o pereche care îl intrigă. I-a observat abia azi, dar poate sunt mai de mult. Femeia, nu încă bătrână, are ceva glorios în frumusețea ei. Treizeci și cinci de ani poate. Sau mai mult. Înaltă, calmă, cu trăsături sigure, cu un zâmbet care nu este zâmbet, ci o mare destindere a feții. Bărbatul de lângă ea, e un băiat. Nu trebuie să fi trecut de douăzeci de ani. Șade jos, în iarbă, lângă fotoliul femeii și vorbește repede, sprinten, cu gesturi mărunte. Ea îl ascultă numai pe jumătate și îi trece mâna

prin păr, mângâietoare.

Amant? Soț? Gigolo? Ceva din fiecare, se gândește Ștefan Valeriu, care își descoperă subit un sentiment de invidie, poate unul de umilire, el, animal tânăr de douăzeci și patru ani, viguros, odihnit și singur, așteptând nu știe de unde, o pasiune care nu vine.

— Vrei să cânti un cântec, Nicolle?

*

— Vreau.

E foarte târziu. Toată lumea s-a dus să se culce. Ștefan Valeriu așteaptă singur pe terasă.

— Tinere, somnul e mai bun decât stelele, i-a strigat adineaori ducându-se la culcare, domnul Vincent, marsiliezul gros și jovial.

N-a răspuns nimic. După cină, femeia și pajul ei tânăr, coborâseră spre lac. Nu s-au întors încă. Ștefan le-a urmărit o vreme plimbarea de-a lungul pontonului: se vedea bine șalul ei deschis, fluturător, puloverul lui alb. Acum nu se mai distinge nimic, dar au să se întoarcă și noaptea e mare.

O zguduire puternică. S-a lovit o luntre de luntrea lui. Ștefan Valeriu se ridică surprins.

— Cine e?

— Eu.

E tânărul paj. Râde confuz, bucuros parcă de întâlnire, dar cerându-și scuze pentru accident.

— Vâsleam de-a-ndărăteala și n-am băgat de seamă că era barca dumitale în drum. Dealtminteri e prima mea plimbare pe lac. Bună apa?

— Bună.

— Dumneata înoti?

— Înot.

— Îmi dai voie să ancoriez și eu aici?

— Da.

Ștefan s-a culcat din nou pe fundul bărcii, decis să fie ursuz. Celălalt a încălecat peste barca lui și se joacă cu picioarele în apă, împrăștiind departe, stropi albi în soare.

Ștefan Valeriu fluieră.

— Bolero?

— Da.

A tăcut din nou. Celălalt continuă el să fluier cântecul început de Ștefan.

Depart, sus, pe terasa pensiunii, o rochie albă se desfășoară în bătaia brizei ca un steag.

— Hallo, hallo...

Tânărul paj face semne entuziaste. Un braț îi răspunde grav de sus.

— Spuneai că înoți, întrerupe Ștefan idila asta care îl enervează.

— Da. înot.

— Hai atunci să facem o cursă. Până la pontonul ultim, înainte și înapoi de trei ori, fără oprire. Cine învinge îl trimite pe celălalt în oraș să cumpere țigări. Le-am uitat pe ale mele în odaie.

Îi trebuie victoria asta. Simte că e stupid, că e copilăros, că e meschin ce face, dar are nevoie să-l umilească pe celălalt, să-i ia ceva din înconștienta lui grație. Tânărul paj primește. Un moment, amândoi, drepti în soare ca două spade... S-au aruncat.

Ar putea să-l lase câteva clipe să-i ia înainte, ar putea să-i dea iluzia victoriei și pe urmă din două brațe, bine aruncate, să-l ajungă și să-l întrecă. Dar nu. Trebuie să fie o înfrângere absolută, limpede, strivitoare, de la început la sfârșit. Ștefan e cu mult înainte. Celălalt face mari eforturi. Îl aude cum gâfâie, cum încetinește ritmul, cum se întoarce pe spate să respire și să se odihnească. Cinci metri avans. Zece. Un milion. A câștigat cursa. Adversarul a rămas de tot în urmă. Se aude dinspre pensiune clopotul care cheamă pentru dejun.